

Allmänna bestämmelser för nyttjande av kommunal mark i Lilla Edet

Beslutad av: Tekniska nämnden

Datum: 2019-10-02

Diarienummer: TN 2018/506

Gäller från: 2020-01-01

LILLA EDETS
KOMMUN

Förord

Möjlighet att disponera kommunal mark för tillfälliga arbeten, aktiviteter eller evenemang, som inte är att betrakta som väg- eller ledningsarbete, faller under Ordningslagen.

Ansökan för sådant nyttjande skall ställas till Polismyndigheten, som beslutar efter yttrande från kommunen, och efter samråd med fastighetsägare och näringsidkare.

Mot bakgrund till att kommunen förvaltar och är ansvariga för tillsyn, underhåll och skötsel av kommunal mark, samt är ansvarig för trafiksäkerheten, har följande anvisningar utfärdats vilka gäller för dem som tillfälligt behöver nyttja sådan mark.

Dokumentet redovisar även vilka krav som ställs på material och installationer samt ger anvisningar över tillsyn och kontroll, besiktningsförfaranden och återställning. Därutöver ger den en översiktlig handledning beträffande ansökningsförfaranden.

Lilla Edets kommun

Enheten stadsmiljö och trafik

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Innehåll

Inledning.....	4
Gällande regelverk	4
1. Begrepp	5
Allmän plats	5
Offentlig plats.....	5
Kommunal mark.....	5
Markägare.....	5
Trafikanordningsplan	6
Väghållning och väghållare.....	6
2. Lagar och föreskrifter.....	7
Övergripande.....	7
Ordningsslagen	7
Allmänna Lokala Ordningsföreskrifter	7
3. Utnyttjande som kräver tillstånd	8
Uteserveringar	8
Säsongsförsäljning.....	8
Matförsäljningsvagnar/kiosker(på hjul)	8
Torghandel	8
Evenemang	8
Reklamskyltar ”Gångbanapratare” och skyltvaror.....	9
Uppställning av bodar mm	9
Tillfällig avstängning av gångbana p.g.a. risk för snöras eller andra föremål som kan åsamka skada	9
4. Regler vid byggnation, uppställning av byggställningar, skylifts, upplag av material med mera.....	10
Uppställning av kranar, byggliftar etc.....	10
Extra ytor för arbetsplatsetablering (manskaps- och redskapsbodas, skyltar	10
Affischering, placering av reklamskyltar & banderoller.....	11
5. Utformning, montering & placering.....	11
Lyftanordningar.....	11
Uteserveringar	11
Montering av Markiser, Flaggor och Skyltar	12
Container	12
6. Ansökningar & Tillstånd.....	12
7. Avgifter	13

8. Syn.....	13
9. Återställning	13
10. Slutbesiktning.....	14
11. Kontroll och påföljder	14

Inledning

Gällande regelverk

Kommunens huvuddokument *"Grävbestämmelser i Lilla Edets kommun"* ligger till grund för dessa anvisningar. Vid behov av att tillfälligt använda offentlig plats för **annat ändamål** än att utföra arbeten på väg och/eller utföra schaktnings och ledningsarbete, t.ex. för uteserveringar, uppställning av liftar och containrar, placering av informationstavlor, resning av byggställningar, och övrigt tillfälligt användande av allmän plats, söks tillstånd hos polismyndigheten med hänvisning till Ordningsslagen.

I sådana ärenden inhämtar polismyndigheten alltid yttrande från kommunen, vilken har rätt att avstyrka ansökan. Kommunen förutsätter då att användaren hörsamma anvisningar och riktlinjer som kommunen utfärdar, vilka meddelas som krav i yttrandet till polisen. Dessa krav ligger sedan till grund för de villkor som myndigheten låter meddela i tillståndsärendet. Kommunen har således rätt att ange de villkor som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötsel och drift av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Ersättning för användning av offentlig plats regleras i *"Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor"*.

Polisen ställer även krav på allmänna ordningen och säkerhetsåtgärder för personer och egendom. Vid åsidosättande av åtgärder, underlåtelse att följa föreläggande och vid övriga förseelser enligt Ordningsslagen kan den sökande ådra sig påföljder i form av vite eller böter. En Trafikanordningsplan (TA-plan) med ritning eller skiss kan dock komma att krävas om användningen avser en offentlig plats som helt eller delvis utgör en trafikerad led eller yta.

Tillstånd behövs inte om den allmänna platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Aktiviteten/uppställningen får dock inte utgöra något omedelbart hinder för gående, cyklister, funktionshindrade och övriga trafikanter. Kommunen kan hjälpa till med att preliminärt bedöma ärendet innan kontakt tas med polismyndigheten.

Utfästelse från användaren

Kommunen kommer i sina yttrande till polismyndigheten yrka på generella villkor som måste uppfyllas. Det innebär att den sökande utfäster sig att följa de allmänna bestämmelserna såväl som dessa detaljerade anvisningar och riktlinjer som kommunen utfärdat för nyttjande av allmän plats, med hänvisning till Ordningslagen 3 kap. 15§. Ytterligare krav i form av specifika villkor kan även komma att avkrävas i enskilda ärenden.

1. Begrepp

Allmän plats

Med allmän plats avses en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. En allmän plats får inte mer än tillfälligtvis upplåtas för en enskild verksamhet. I detta sammanhang används begreppen allmän plats och allmän platsmark för den mark i Lilla Edets kommuns försorg som dessa bestämmelser omfattar.

Offentlig plats

Med offentlig plats avses enligt ordningslagen (1 kap 2§) allmänna vägar, gator, torg, parker och andra platser som i detaljplan redovisas som allmän plats. Därutöver ingår platser på kvartermark, som enligt kommunens lokala ordningsföreskrifter ska jämföras med offentliga platser, under förutsättning att områdena är tillgängliga för allmänheten. Offentlig plats är därmed ett vidare begrepp och omfattar mer mark till allmänhetens förfogande än vad allmän platsmark enligt detaljplan gör. I Lilla Edets kommuns lokala ordningsföreskrifter definieras vad kommunen jämföras med offentlig plats. Exempel på detta är: de parkeringsplatser, parker, planteringar, begravningsplatser, lekplatser samt utomhusanläggningar för sport och idrott som av kommunen upplåtits till allmänt begagnande.

Kommunal mark

Med kommunal mark avses all mark som ägs av Lilla Edets kommun. Mark som ägs av AB Edethus och Lefab inkluderas inte. Samhällsbyggnadsförvaltningen förvaltar all kommunal mark med undantag för elljusspår och idrottsanläggningar vilka förvaltas och Kultur- och fritid.

Markägare

Med markägare menas den som är ansvarig för och är ägare av angiven mark. I detta fall avses i första hand Lilla Edets kommun som markägare och ansvarig för allmän platsmark och offentlig plats.

Trafikanordningsplan

Trafikanordningsplan (TA-plan) är ett samlingsnamn på de krav som gäller för hur vägmärken, trafik- och skyddsanordningar ska anordnas och placeras vid ett vägarbete eller en markupplåtelse

En trafikanordningsplan måste upprättas när del av offentlig plats som man avser att använda - utgör trafikled för gående, cyklister eller motorfordon (inkl. varutransporter på en gågata/passage). Eventuellt måste även lokala trafikföreskrifter utfärdas. Trafikanordningsplanen skall bifogas ansökningshandlingarna hos polismyndigheten. Om oklarheter föreligger – tag kontakt med kommunen.

Väghållning och väghållare

Väghållare

Väghållaren ansvarar för framkomligheten och trafiksäkerheten på gatunätet. Den förvaltar och är ansvarig för tillsyn, drift och underhåll.

På de gator och vägar där det råder kommunalt huvudmannaskap är det enheten för Stadsmiljö och trafik som är väghållare. På det statliga vägnätet är det Trafikverket som är väghållare genom vägrätt. Det finns också många vägar, framförallt på landsbygden, som kompletterar det allmänna vägnätet i form av enskilda vägar. Vägsamfälligheter ansvarar oftast för dessa, men även enskilda markägare kan vara väghållare.

Trafikytor

Med trafikytor avses gator, vägar, gång- och cykelbanor samt övriga ytor som är avsedda för fordons- eller gångtrafik.

2. Lagar och föreskrifter

Övergripande

Staden såväl som den lilla orten tillhör oss alla, och nästan alla platser utomhus där allmänheten har tillträde och kan röra sig fritt är offentlig plats. Ordningsslagen föreskriver emellertid att det behövs ett tillstånd från polismyndigheten för den som vill använda den offentliga platsen för något annat ändamål än vad som blivit fastställt i detaljplanen. Det finns emellertid ingen karta som visar vilka områden som är offentlig plats. Det är en definitionsfråga vilket förklaras under första kapitlet i Ordningsslagen.

Ordningsslagen

Ordningsslagen SFS 1993:1617 innehåller särskilda föreskrifter om allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och om användning av offentlig plats. Dessutom innehåller lagen allmänna ordningsföreskrifter och säkerhetsanvisningar som skall iakttas vid tillställningar såväl som vid nyttjande av offentlig plats. Se 2 § som beskriver i detalj vad som avses med offentlig plats.

Under 3 kapitlet 2 § redogörs för polisen skyldighet att inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för nyttjande av offentlig plats. Under 15§ i samma kapitel förklaras vilka villkor kommunen kan åberopa i sina yttrande, för att kunna tillgodose de intressen man har att bevaka.

Allmänna Lokala Ordningsföreskrifter

Lilla Edets kommun har utfärdat allmänna lokala ordningsföreskrifter med stöd av 1 § i förordningen (1993:1632) som bemyndigar kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningsslagen (1993:1617). De allmänna lokala ordningsföreskrifterna (senast ändrad 2017-04-12) anger vilka ytterligare områden inom kommunen som skall jämföras med offentlig plats. Dessa områden och deras avgränsningar redovisas som en bilaga till dessa lokala ordningsföreskrifter. De allmänna lokala ordningsföreskrifterna innehåller också regler och anvisningar för lastning av gods, störande buller, uppställning av containrar, affischering, montering av markiser och skyltar, etc.

3. Utnyttjande som kräver tillstånd

I det följande stycket ges exempel på utnyttjande av offentlig plats som kräver tillstånd från myndigheter.

Uteserveringar

Innan du söker tillstånd är det bra att känna till vilka regler som gäller, och om övriga tillstånd som kan behövas för att få driva en uteservering. Det finns i dag två kategorier av uteserveringar;

- Uteservering på gågata
- Uteservering på annan plats i gaturummet

Oftast krävs även serveringstillstånd och ev. utskänkningstillstånd som handläggs av kommunens socialförvaltning respektive miljömyndighet. Blanketter för uteservering finns på kommunens hemsida.

Säsongsförsäljning

Tillstånd fordras för utnyttjande av offentlig plats för tillfällig försäljning av s.k. säsongsvaror (frukt och grönt, jordgubbar, julgranar etc.) – vare sig det rör sig om en försäljning vid ett enkelt bord eller inom begränsat område som avgränsats med staket eller andra avstängningsanordningar. Ur trafiksäkerhetssynpunkt kan det inom vissa områden föreligga restriktioner mot sådan typ av försäljning. Rådgör därför med kommunen.

Matförsäljningsvagnar/kiosker(på hjul)

Tillstånd krävs för nyttjande av offentlig plats och restriktioner finns för placering inom vissa områden. Man måste också beakta trafiksäkerheten runt försäljningsstället med avseende på gångtrafik, parkeringsmöjligheter etc. Rådgör med kommunen. Miljömyndigheten har också krav på vagnen och dess utrustning. Serveringstillstånd krävs dessutom. Eventuellt kan bygglov krävas.

Torghandel

Torghandel bedrivs på torget i Lilla Edets centralort. Ansökan om fast plats skall ställas till kommunen. Torghandel regleras i ”lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Lilla Edets kommun”. Övriga marknader kräver separata tillstånd. På övriga torg och platser krävs polisens tillstånd för försäljning.

Evenemang

Vid ett evenemang fordras tillstånd från polismyndigheten. Kommunen tar även ut en särskild taxa för detta se ”Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor”.

Reklamskyltar ”Gångbanapratare” och skyltvaror

Reklamskyltar och försäljning av skyltvaror får aldrig dominera eller vara i vägen för förbipasserande gång- och cykeltrafik.

Uppställning av bodar mm

Tillfällig uppställning av bodar, kiosker, valstugor etc. fodrar tillstånd från polismyndigheten, vilken inhämtar yttrande från kommunen. Kommunen tar även ut en särskild taxa för detta, se ”Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor”.

Tillfällig avstängning av gångbana p.g.a. risk för snöras eller andra föremål som kan åsamka skada

Fastighetsägare är skyldig att omedelbart åtgärda risker för snöras och fallande istappar vilket kan orsaka problem och skador för fotgängare på gångvägar i nära anslutning till fastigheten. Gångbanan får stängas av utan tillstånd vid arbetet med att ta bort ”istappar” och bortforslande av snön från taket – så att inga skador uppstår på förbipasserande. Det område som avgränsas måste föregås av tydlig utmärkning/skyltning samt ingärdas med ordentliga avstängningsanordningar.

Vid särskilda omständigheter kan kommunen ge tillstånd för att stänga av gångbanan under en kort tidsperiod, om hänvisning kan ske till motsatta sidan, och om synnerliga besvär föreligger med att omedelbart åtgärda problemen.

4. Regler vid byggnation, uppställning av byggställningar, skylifts, upplag av material med mera

Uppsättning av byggnadsställningar i gaturummet kräver tillstånd från polismyndigheten.

Uppställningen inkräktar ofta på trafiken, och därför fodras i regel att en Trafikanordningsplan (TA-plan) upprättas. Om ytterligare utrymmen behövs för t.ex. upplag – så måste det också anges i ansökan. Speciella infodringar och skydd måste installeras för att gående skall kunna passera vid sidanom eller under ställningen för att komma in i butiker eller kontor. Hörn eller utstickande delar måste även vadderas. Materialupplag skall märkas ut och skärmas av med stängsel, grindar eller andra avstängningsanordningar.

Om gata, del av torg eller ett gång- och cykelbana måste tas i anspråk vid en fastighetsreparation så krävs tillstånd. Området måste inhägnas väl med godkända avstängningsanordningar. Gående och cyklister ska på ett säkert sätt kunna passera arbetsområdet. Skydd mot nedfallande föremål måste också beaktas.

Uppställning av kranar, bygglyftar etc.

Lyftanordning som ställs upp på körbana eller gång- och cykelbana kräver tillstånd. En Trafikanordningsplan skall inlämnas med ansökan. Om ytterligare utrymme erfordras för upplag av material eller dylikt så krävs även tillstånd från Polismyndigheten för nyttjande av offentlig plats.

Extra ytor för arbetsplatsetablering (manskaps- och redskapsbodas, skyltar)

För att utnyttja ytterligare ytor på allmän plats som kan behövas vid ett väg och/ eller ledningsarbete (t.ex. för personalvagnar, redskapsbodas, material och diverse utrustning), vilka inte får eller kan placeras inom vägarbetsområdet – måste tillstånd sökas hos Polismyndigheten. För uppställning som är av annan art än tillfällig kan bygglov krävas. Byggs skyltar som ger information om vad som pågår vid en verksamhet skall placeras inom byggområdet. Om så ej kan ske – utan ytterligare ytor utanför själva byggplatsen måste utnyttjas - så skall särskild ansökan om detta inlämnas.

Tillfällig upplagsplats för material

Tillstånd krävs även för upplag som inte är att hänföra till ett väg- eller ledningsarbete.

Det kan vara en yta som tas i anspråk för utrustning och material som behövs vid upp- och nedmontering av en stor byggnadsställning, eller vid butikrenoveringar o.s.v. Området skall vara väl inhägnat samt förses med reflexanordningar.

Uppställning av containrar

Container skall i första hand ställas upp på tomtmark. Om placering sker på allmän platsmark behövs ett tillstånd från Polismyndigheten. Utmärkning krävs på container som skall uppställas på offentlig plats medelst en fastsatt skylt som anger ägaren eller nyttjanderättshavarens namn, adress och telefonnummer. Containern skall vara väl utmärkt och försedd med reflexer i varje hörn. Exakt plats för uppställningen skall avgöras i samråd med kommunen.

Affischering, placering av reklamskyltar & banderoller

Affischer, annonser eller liknande anslag får inte utan tillstånd av Polismyndigheten sättas upp på husväggar, staket, stolpar, elskåp, papperskorgar eller liknande som vetter mot offentlig plats om inte dessa officiellt är avsedda för just det ändamålet. Detta gäller inte annonser och tillkännagivande på byggnad som avser näringsidkares rörelse där rörelsen är stationerad. Reklamskyltar får inte utgöra en trafikfara. Skyltar får inte användas som vägvisning eller hänvisning utan skall vara placerade i omedelbar anslutning till verksamheten. Uppsättning av Banderoller tillåts endast i begränsad omfattning och kräver även tillstånd från berörda fastighetsägare.

5. Utformning, montering & placering

Vid utformning och placering av anordningar och aktiviteter som beskrivits i föregående avsnitt krävs att hänsyn och uppmärksamhet tas till de så kallade *oskyddade trafikanterna*, d.v.s. gående och cyklister – och framför allt till synskadade och övriga personer med funktionshinder. Således krävs att ordentliga skydds- och avstängningsanordningar monteras på /vid/ i anslutning till det som monteras upp / placeras ut. Dessa bör också förses med reflexanordningar. Placeringen av anordningar får heller inte innebära att träd, buskar, planteringar eller andra installationer i gaturummet skadas. I förekommande fall krävs att visst återställningsarbete måste utföras, vilket nyttjanderättshavaren bekostar.

Lyftanordningar

Området runt lyftanordningen måste spärras av för eventuella risker med fallande föremål. Om lyftanordning placeras i eller i närheten av gata med hög och tung fordonstrafik så krävs ordentliga påkörningsskydd i form av tunga skyddsbarriärer.

Uteserveringar

Uteserveringar får inte inkräkta för mycket i gatuplanet så att det utgör ett stort hinder för gående och cyklister.

Montering av Markiser, Flaggor och Skyltar

Markiser, flaggor, banderoller, antenner, bärlinor, belysningsarrangemang, el- och teleledningar och skyltar får inte sättas upp så att de skjuter ut över en gångbana på lägre höjd än 2,50 meter, cykelbana lägre höjd än 3,20 meter eller över en körbana på lägre höjd än 4,60 meter. Fastighetsägare och bygglovsmyndigheten ska dock frågas om lov. Gångbana får inte blockeras av skyltar, varustånd eller annat utan att fri passage upprättas för gående med eller utan hjälpmedel samt att eventuellt hinder utformas i syfte att underlätta för synskadade. För mer information, se ”Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Lilla Edets kommun”.

Container

Brandmyndigheten ställer också speciella krav avseende räddningsvägar och avstånd till närliggande byggnader och upplag. Container skall förses med lock eller skydd så att inga obehöriga kan få tillträde.

6. Ansökningar & Tillstånd

Tillstånd att använda offentlig plats söks på en blankett som finns hos polismyndigheten. Ansökan skall vara underskriven av användaren/anordnaren. Polismyndigheten tar ut en ansökningsavgift, vilken inte återbetalas ifall ansökan blir avslagen. Ansökan skall kompletteras med en skiss som redovisar den yta man önskar utnyttja och i särskilda fall även en beskrivning över själva anordningen.

Polismyndigheten remitterar ansökan till kommunen som lämnar synpunkter och ställer villkor på nyttjandet.

Vid handläggningen av ärendet tas hänsyn till ett antal faktorer och ställda villkor – vilka kan vara bra att ha kännedom om redan i förväg;

- Ändamålet med upplåtelsen, och under vilka tidsperioder,
- Framkomligheten för allmänheten och i synnerhet för funktionshindrade personer och oskyddade trafikanter
- Utformningen av anordning/upplag/skylt etc.
- Behov av elkraft, vattenförsörjning, etc. Kommunen erbjuder inte elkraft eller vattenförsörjning.

Sökande får ombesörja detta själv.

- Renhållning
- Återställning

7. Avgifter

Kommunen har rätt att ta ut avgift för ianspråktagande av offentlig plats som står under kommunens förvaltning. Avspärningar, skyltning etc. bekostas och ombesörjs dock av sökande.

Avgifter är fastställda av kommunalfullmäktige. För de flesta upplåtelseerna finns således en redan en fastställd avgiftsnivå – men för några ändamål är avgiften beroende på läge, utsträckning i tid och övriga omständigheter. Information om avgiftens storlek för olika typer av upplåtelse framgår av taxedokumentet ”Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor”.

8. Syn

Syn utförd av nyttjanderättshavaren skall ske innan anordning utplaceras eller aktivitet genomförs på det anvisade området. Synen skall fotodokumenteras, omfatta hela området och behandla följande punkter;

- Nuvarande standard av ytbeläggningar och övriga gatuinstallationer
- Kartläggning av träd, buskar, planteringar och grönområden som berörs
- Andra på platsen relevanta element

9. Återställning

Efter att upplåtelsen avslutats skall området/platsen återställas i ursprungligt skick eller enligt vad som skriftligen överenskommits med tillståndsgivaren på kommunen. Nyttjanderättshavarna ombesörjer återställning av ytskikt*, träd och planteringar om inget annat meddelas i samband med tillståndsgivningen av ärendet.

Nyttjanderättshavaren skall ersätta väghållaren för återställningsarbete och ökade framtida underhållskostnader enligt gällande prislista för återställningsarbeten, se taxedokumentet ”Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor”. Prislistan justeras årligen i förhållande till det index som anges. Även åtgärd av skada på mark, anläggning eller annan anordning utanför den tillståndsgivna ytan kommer att debiteras nyttjanderättshavaren efter skadans omfattning, samt de eventuella kostnader som kan uppkomma för framtida underhåll.

*eventuell asfaltering utförs av kommunen

10. Slutbesiktning

Kommunen utför slutbesiktning. Nyttjanderättshavaren delges resultatet från kommunens besiktning skriftligen. Om besiktningen föranleder någon form av åtgärd kommer nyttjanderättshavaren att belastas ekonomiskt för detta enligt kapitel 9 i dessa bestämmelser.

11. Kontroll och påföljder

Nyttjanderättshavaren löper risk att bli åtalad – om man låter utföra en aktivitet, upprätta en anordning, eller bedriva verksamhet på offentlig plats – utan tillstånd och som står i strid med den allmänna ordningslagen. Om kommunens bestämmelser, regler och anvisningar inte åtföljs vilka föreligger som villkor i tillståndsärendet, och om uppdagade brister inte åtgärdas inom påtalad tid enligt vad som är överenskommet, så kommer användaren att åläggas betala påföljdsavgifter vilka framgår i taxedokumentet ”Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafik-anordningsplaner och återställande av ytor”.